

La yerba (II): llabores de seronda, iviernu y primavera en La última (16) La Voz de Lena

por Xurde Fernández

Nun hai muncho que nel paisaxe asturianu atopáremos a la vera de caminos y carreteres vares de yerba que, nos últimos tiempos vieron el so llugar amenorgáu anque la yerba sigue siendo en dellos pueblos de la parroquia, y de toa Asturias, sofitu importante de la economía familiar pero con nueves técnicas y sistemas de producción. De la yerba trata'l número 7 de la revista *Cultures* qu'asoleya l'Academia de la Llingua Asturiana.

Si nel número anterior falóse de los trabayos que se faen nos meses de branu cuando se va a la yerba, agora voi conseñar lo que se fai'l restu l'año.

Antaño na seronda la yerba ta guardao nel payar y a los praos que primero se segaron llévense les vaques de casa pa que vayan comiendo lo que puean. Yeren los neños y les muyeres los qu'avezaben a llendar les vaques.

A últimos de setiembre páñase la *seronda* que ye como se llama a la yerba que foi medrando nos praos desque se segaron, yerba bono que gusta muncho a les vaques y ye lo primero que se-yos echa quedando lo del payar y les vares pa cuando tea más metío l'iviernu. Nun se tarda muncho en segar la seronda porque nun ye muncha cantidá.

Nel mes d'ochobre aprovéchase pal limpiar el prau de les fueyes que tiró l'aire les castañes; y pa iguar zarros y sebes, que vuelven a revisase en primavera.

N'iviernu ye cuando más tiempu tán les vaques na cuadra y se va gastando la yerba del payar y de les vares. Primero de les vares, que s'esmesa con un *esmesaor*, un aperiu que ye un palu llargu con un gabitu nun palu pa enganchar. Lo último en sacase ye lo del payar, sacándolo pel *cebaíru*, la trapa del payar que da pa la cuadra, y echándolo a embozaes nel pesebre.

Llimpios los praos de fueya, cótense los praos, esto ye, zárrense les vaques pa que la yerba nuevo vaya medrando. El ganáu llévase a pastiar a mates y caminos, y llíndiase pa que nun entren nos praos.

Tamién ye tiempu de cuchar los praos, una parte un año y la otra al viniente.

Cuando llega la primavera y el bon tiempu sácase al ganáu a pastiar más regularmente. Llíndiase tolos díes pa que nun coman más yerba de la cuenta; tampoco se lleva pelos praos cotaos dafechu pa mirar pol tiempu de la yerba. Llévase per caminos, mats, carbes y monte.

Les fueyes que cayeron nun se llimpien porque la primavera aveza a traer l'aire que lo lleva too; anque si se mira polos cierros y les sebes, iguándolos si ye necesario.

Na primavera también s'avezaba a regar el prau, sobre manera si se dan les condiciones afayadices nel mesmu sitiú. Polo xeneral aprovéchase qu'esista una fonte en prau, abriéndose nél una presa coles correspondiente *sangraeres*. Les preses taben abiertas cuando llovía, aprovechando asina pa regar meyor. Tamién se podía llevar l'agua dende una reguerina mui cercana.

Cuando llega mayu entama a mandase'l ganáu pal puertu o los montes comunales, pasu al que siguen los trabayos del branu de los que yá se faló nel número anterior.